

8. Orientering om undersøgelser af forekomsten af skadelige fluorforbindelser

Sagsnr.: 21/4187

Resumé

Der har igennem længere tid været særlig opmærksomhed på forurening med fluorforbindelser, der kunne tilskrives redningsberedskabernes anvendelse af skumvæske med indhold af særlige fluorforbindelser (PFAS). Anvendelsen har særligt været knyttet til beredskabernes uddannelses- og øvelsesaktiviteter. Derfor har de fem regioner i samarbejde med kommunerne gennemført en yderligere kortlægning af mulige forurenede lokaliteter.

Der har derudover været opmærksomhed på en eventuel anden brug af PFAS, der eksempelvis har kunnet været anvendt i forbindelse med imprægnering af branddragter mv.

Punktet har været drøftet i Arbejdsudvalget på udvalgets møde den 29. marts 2023. Arbejdsudvalget anbefaler indstillingen overfor bestyrelsen.

Indstilling

Det indstilles:

- at bestyrelsen tager orienteringen om undersøgelser af forekomsten af skadelige fluorforbindelser til efterretning.

Sagsfremstilling

PFAS er en overordnet betegnelse for en stor gruppe af flere tusinde syntetisk fremstillede fluorforbindelser, der har været bredt anvendt siden begyndelsen af 1950'erne, herunder også i de skumvæsker, der har været brugt ved eksempelvis slukning af brand med brandfarlige væsker. Stofgruppen er svært nedbrydelig med en halveringstid på mere end 40 år, optages i levende organismer, og kan transporteres med overfladevand eller sive ned i grundvandet. Stofgruppen er kræftfremkaldende.

Under gruppen af PFAS findes bl.a. undergrupper under betegnelserne PFOS og PFOA, der begge er omfattet af særlige internationale regler om begrænsninger i produktion og anvendelse eller om forbud mod produktion og anvendelse (dog med særlige undtagelser).

Det skal dog understreges, at skumvæske alene udgør en mindre del af industriens og andres samlede anvendelse af fluorforbindelserne. Markedsføring og salg af PFOS-holdig skumvæske blev forbudt i december måned 2006 og anvendelsen heraf i 2011. For så vidt angår PFOA-holdige skumvæsker, er disse i 2022 tilføjet til listen over forbud mod produktion og anvendelse med særlige undtagelser.

Skumvæske til brandslukning

Hovedstadens Beredskab medvirkede i 2022 i en undersøgelse, der blev gennemført af NIRAS på vegne af Miljøstyrelsen. Besvarelse af det udsendte spørgeskema byggede på en internt gennemført undersøgelse.

Hovedstadens Beredskab gennemførte screeningen med henblik på afdækning af en eventuel anvendelse af skumvæsketyper med PFAS ved gennemførelse af uddannelses- og øvelsesaktiviteter. Screeningen blev gennemført i tilknytning til de første klare indikationer af, at en større forurening med fluorholdig skumvæske ved Korsør kunne stamme fra gennemførte brandøvelser mv.

Ved undersøgelsen har det ikke været praktisk muligt at skabe et valideret overblik over, hvilke typer skumvæske beredskaberne anvendte før ca. 2002. Fra 2002 og fremefter vurderes det, at ingen af beredskaberne, og derfor heller ikke Hovedstadens Beredskab synes at have benyttet skumvæske med indhold af PFOS, PFOA eller tilsvarende fluorforbindelser.

Vurderingen bygger bl.a. på kontakter til leverandører samt det forhold, at det tidligere Københavns Brandvæsen – der samtidigt var indkøber og leverandør af skumvæske til flere andre beredskaber - allerede i 2002 skulle være gået væk fra de PFOS og PFOA holdige skumvæsker.

Dog er der en vis usikkerhed knyttet til det tidligere Dragør Brandvæsen, hvor der ikke er validerede informationer, der helt kan udelukke anvendelsen af PFAS-holdig skumvæske frem til 2016, hvorefter Hovedstadens Beredskab har forestået indkøb af skumvæske til alle stationer.

De øvelses- eller uddannelsesaktiviteter, der medfører et større skumvæskeforbrug til f.eks. uddannelse i slukning af brande i væsker, gennemføres på brandskoler el. uden for Hovedstadens Beredskab, hvor der rådes over de nødvendige faciliteter.

Det kan derfor ikke udelukkes, at der ved gennemførelse af mindre og korterevarende aktiviteter før etableringen af Hovedstadens Beredskab har været anvendt PFAS-holdig skumvæske ved beredskaberne og stationerne i de kommuner, der i 2016 dannede Hovedstadens Beredskab.

Hovedstadens Beredskab har med den øgede opmærksomhed på anvendelsen af PFAS-holdig skumvæske løbende bistået ejerkommuner og Region Hovedstaden med informationer, dialog mv. i det omfang, der har været tilgængelig viden om de tidligere beredskabers virksomhed og anvendelse af skumvæske.

Eksempelvis anvendte Københavns Brandvæsen i sin tid Dæmningens Brandstation som et centralt uddannelsessted, hvorfor der kan have været en hyppigere anvendelse af skumvæske end ved de øvrige stationer. Målinger gennemført af Region Hovedstaden har desværre vist en forekomst af PFAS på denne matrikel.

Sagens videre forløb håndteres i et samarbejde imellem Region Hovedstaden og Københavns Kommune, der dels er ejer af matriklen, dels var ansvarlig for Københavns Brandvæsens aktiviteter før dannelsen af Hovedstadens Beredskab i 2016.

Senest har Danske Regioner offentliggjort en undersøgelse af grundvandet ca. 1.500 steder i landet og fundet PFAS koncentrationer over grænseværdien på flere end 1.100 af stederne, ligesom der ved 104 af stederne er målt en koncentration højere end 100 gange grænseværdien.

Det fremgår, at ca. 17 af stederne, hvor koncentrationen af PFAS er mere den 100 gange over grænseværdien, ligger inden for Hovedstadens Beredskabs dækningsområde samt at forureningen på et af stederne muligvis kan være forårsaget af et af de tidligere brandvæsners virksomhed.

Regionernes undersøgelser er dog langt fra afsluttet, idet de ca. 1.500 undersøgte steder alene udgør ca. 10 procent af de steder, hvor der er mistanke om forurening med PFAS.

Endeligt er Hovedstadens Beredskab for nyligt blevet opmærksom på, at et større oplag af skumvæske til en virksomheds eget brug ved Prøvestenen eventuelt kunne indeholde PFOS/PFOA. Der vil derfor blive taget kontakt til virksomheden med henblik på en afklaring heraf.

Imprægnering af branddragter

I tilknytning til en undersøgelse af, hvorvidt de branddragter, der anvendes i beredskabet, beskytter tilstrækkeligt imod sodpartikler i brandrøgen, er der kommet fokus på den imprægnering, der sker af branddragterne med henblik på at sikre, at sodpartiklerne og kemikalier generelt ikke trænger igennem dragterne og ind i den underliggende beklædning og på huden. Herved overholder branddragten en europæisk standard på området.

Med henblik på opretholdelse af den beskyttende effekt, er det nødvendigt at gentage imprægneringen ca. hver 20. gang branddragten bliver vasket. Den anvendte imprægneringsvæske er baseret på PFAS, men indeholder hverken PFOS eller PFOA.

Der findes for nuværende ikke alternativer uden PFAS til imprægneringsvæsken, hvor kravene ift. standarden samtidig kan opretholdes.

Hovedstadens Beredskab vil arbejde videre med problemstilling herunder undersøge, hvorvidt et skifte til en anden type branddragter vil kunne være en – samlet set - relevant løsning.

Det indstilles, at bestyrelsen tager orienteringen om undersøgelser af forekomsten af skadelige fluorforbindelser til efterretning.

Beslutning i Bestyrelsen den 26-04-2023

Til efterretning.

Fraværende: Sisse Marie Welling, Mia Nyegaard, Helle Bonnesen